Ο φόνος εν πολέμω και η παρ' ημίν Ιεροσύνη (Αρχ. Νικόδημος Μπαρούσης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 23 Ιανουαρίου, 2006

Είναι γνωστό ότι η εποχή μας αρέσκεται να αμφισβητεί τα πάντα, αλλ' είναι δύσκολο να φαντασθεί κανείς πανεπιστημιακό διδάσκαλο της θεολογίας όχι μόνο να σχετικοποιεί το φοβερό αμάρτημα του φόνου, αλλά και να επικαλείται, ως δήθεν συνηγόρους του, τους Πατέρας και την μακραίωνα συνείδηση της Εκκλησίας.

Βεβαίως, ο κ. Καθηγητής έχει τους λόγους του. Εδώ και αρκετό καιρό αγωνίζεται να μας πείσει ότι πρέπει να τιμηθούν ως άγιοι κάποιοι περιφανείς συμπατριώτες του, των οποίων την υποτιθεμένη αγιότητα ούτε ο ίδιος φαίνεται κατά βάθος να παραδέχεται. Ομιλεί περί «αγιοποιήσεως» και δείχνει ότι εννοεί τον όρον ως ανθρώπινο έργο, ως γραφειοκρατική διαδικασία γι' αυτό και συνιστά εις το εξής να μη είναι αυτή «μονομερής», δηλαδή να μη αναγνωρίζεται όπου και όποτε ο Θεός την φανερώνει, αλλά να είναι κατευθυνόμενη υπό των ανθρώπων, ώστε να χρησιμεύει ως προπαγάνδα εναντίον των «μορφών κατά της Ορθοδόξου Ελληνικής Εκκλησίας», κατ' απομίμησιν ίσως της προπαγάνδας των Λατίνων.
Οι ήρωες, οπού στανικώς προβάλλονται ως άγιοι από του κ. Καθηγητού, (ο επίσκοπος Σαλώνων Ησαίας, ο αδελφός του ιερεύς Ιωάννης και ο Αθανάσιος Διάκος), καίτοι ανώτεροι κληρικοί, ενέχονται τουλάχιστον, για φόνους εν καιρώ πολέμου, γεγονός το όποιον, ως γνωστόν, συνιστά έκπτωση εκ του υψηλού βαθμού της ιερωσύνης. Όμως, ο κ. Καθηγητής όχι μόνον προσπαθεί να τους αμνηστεύσει, προκειμένου να τους προβάλει ως αγίους, αλλά τολμά να επικαλεσθεί και τον Μέγα Βασίλειο, τον όποιον περιέργως αποκαλεί «γενναίον». Αλλ' ας ίδωμε τι αναφέρουν περί του φόνου εν καιρώ πολέμου, και εν γένει περί του φόνου των κληρικών, τόσον ο Μ. Βασίλειος όσον και οι λοιποί Πατέρες εις το ιερόν της Εκκλησίας «Πηδάλιον».
Ο Μ. Βασίλειος, εις τον ιγ' Κανόνα του, (ο οποίος επεκυρώθη από την Εκκλησία δια του β' Κανόνος της ς' Οικουμενικής Συνόδου), ερμηνεύοντας ενσυνειδήτως τους προ αυτού Πατέρας, ορίζει *«τριών ετών της* Κοινωνίας *μόνης απέχεσθαι»* όσους λαϊκούς εφόνευσαν κατά τον πόλεμο. *«Διατί εμολύνθησαν»,* σημειώνει ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, *«με αίματα των ομογενών,* ίσως δε *και δια τι έγιναν επιτήδειοι εις* το *να κακοποιούν και να αφανίζουν την δημιουργίαν του Θεού». Κάτι όπου συνιστά κοινή συνείδηση των Αγίων, γι' αυτό και ο Γέρων Σωφρόνιος (Σαχάρωφ) ομολογεί: «θα προετίμων μάλλον να ακούω περί χιλιάδων ίσως θυμάτων εκ σεισμών, πλημμύρων, επιδημιών και άλλων θεομηνιών και καταστροφών, αίτινες προκαλούν συνήθως την συμπάθειαν πάντων, ή περί πολέμων,* οίττινες σχεδόν ανεξαιρέτως *παρασύρουν πάντας εις ηθικήν συμμετοχήν εις τους φόνους. Δεν υπάρχει*

μεγαλυτέρα αμαρτία εκείνης του πολέμου...»[1]!
«Ότι δε ο κανών ούτος του Αγίου (Βασιλείου)», συνεχίζει ο άγιος Νικόδημος, «ως *κανών αποφαντικός και όρος και νόμος εδέχθη από την Εκκλησίαν ... μαρτυρεί η επί του Νικηφόρου Φωκά ακολουθήσασα ιστορία· ...ό γαρ βασιλεύς* ούτος εζήτησεν *εις τον καιρόν του ότι, οι εν τω μετά των βαρβάρων* πολέμω *φονευόμενοι χριστιανοί στρατιώται να συναριθμούνται με τους μάρτυρας, και ως μάρτυρες να τιμώνται και να δοξολογώνται. Ο δε τότε Πατριάρχης και η Σύνοδος των Αρχιερέων εναντιούμενοι εις* τούτο *και μη πείθοντες τον βασιλέα, τέλος πάντων ως κανόνα τον Κανόνα τούτον του Αγίου επρότειναν ειπόντες, πώς ημείς θέλομεν συναριθμήσει με τους Μάρτυρας τους εν τω πολέμω φονευθέντας, τους οποίους ο μέγας Βασίλειος, ως μη καθαράς έχοντας τας χείρας, τρεις χρόνους εμπόδισεν από τα Μυστήρια; Αλλά γαρ και αυτός ο ίδιος Βασίλειος εν τω νε' Κανόνι αυτού τον παρόντα εξέθετο... εμποδίσας της Κοινωνίας τους φονεύσαντας λαϊκούς τους κατ' αυτών επερχόμενους ληστάς»[2].* (Όρα Μ. Βασιλείου, Κανών νε': «Οι τοις *λησταίς ανταπεξιόντες, έξω μεν όντες της Εκκλησίας, είργονται της κοινωνίας του αγαθού, (τρείς χρόνους κατά τον Βαλσαμώνα και Ζωναράν και τον Κωνσταντίνον τον Χλιαρινόν, τον της Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχην, μετά της περί αυτόν Συνόδου). Κληρικοί δε όντες, του βαθμού καθαιρούνται. Πάς γαρ φησίν, ο* λαβών *μάχαιραν, εν μαχαίρα αποθανείται»[3]).*
Αλλά και ξς' Κανών των αγίων Αποστόλων ορίζει: «*Ει τις κληρικός εν μάχη τινά κρούσας και από του ενός κρούσματος αποκτείνας, καθαιρείσθω δια την προπέτειαν αυτού. Εάν δε λαϊκός η, αφοριζέσθω»[4].*
Εις τους φονείς συγκαταλέγονται και όσοι ακουσίως και παρά την θέλησί των έγιναν αφορμή να φονευθή κάποιος. Γι΄ αυτό και οι τοιούτοι υπό του αγίου Γρηγορίου Νύσσης επιτιμώνται, δια του ε' Κανόνος αυτού, εις εννέα χρόνους με αποχή από της θείας Κοινωνίας και είναι απόβλητοι της χάριτος της ιερωσύνης: «Το δε α*κούσιον άγος συγγνωστόν μέν, ού μήν επαινετόν εκρίθη. Τούτο δε είπον ώστε δήλον γενέσθαι ότι, καν ακουσίως τις γένηται εν τω του φόνου μιάσματι, ως ήδη βέβηλον αυτόν υπό του άγους γινόμενον, απόβλητον ο Κανών ιερατικής χάριτος απεφήνατο. («Ήτοι όποιος φονεύση, καν στανικώς και ακουσίως, λαϊκός μεν ών, ου γίνεται ιερεύς, Ιερεύς δε ων, καθαιρείται»*, σχολιάζει ό άγιος Νικόδημος). *Όσος δέ εστιν επί τη ψιλή πορνεία του καθαρσίου ο χρόνος, τοσούτος και επί των ακουσίως πεφονευκότων εδοκιμάσθη καλώς έχειν («εννέα χρόνους κανονίζεται», εξηγεί ο άγιος Νικόδημος»)[5].*
«Και καθολικώς ειπείν, άπαντες οι *Κληρικοί οπού φονεύουν, ή εκουσίως, ή ακουσίως, ή αυτοί οι ίδιοι με τας χείρας των, ή άλλους βάλλουν και φονεύσουν, είναι καθηρημένοι, κατά την διάγνωσιν Κωνσταντίνου του Χλιαρινού. (Ο δε Βάλσαμων προσθέτει ότι είδεν ιερέα καθαιρεθέντα, διότι παίρνοντας αυτού το βιβλίον του, με φιλονεικίαν από ένα άλλον ιερέα, ελιποθύμησεν εκείνος εκ τούτου και απέθανεν. Ομοίως και άλλον ιερομόναχον είδε καθαιρεθέντα, διότι ανθυβρίσαντος άλλον μοναχόν, μη υπομείνας εκείνος τήν ύβριν, εστέναξεν βαρέως και με τον στεναγμόν ομού εξεψύχησεν. Είδε δε, λέγει, και Αρχιερέα*

καθαιρεθέντα δια τι εφόνευσεν Αγαρηνόν εν καιρώ πολέμου, το ξίφος κατ' αυτού επανατείναντα»)[6].

Κατόπιν τούτων, κυριολεκτικώς αδυνατώ να αντιληφθώ πώς η Εκκλησία, ημπορεί να συζητή το ενδεχόμενον αναγνωρίσεως, ως Αγίων της, των καθαιρετέων αυτών κληρικών, προβάλλουσα μάλιστα ως κυριωτέρα αιτία της αναδείξεώς των αυτή το γεγονός ότι έσφαξαν τους εχθρούς, αντί τιμώσα την εθνική προσφορά των να τελή επιμνημοσύνους δεήσεις υπέρ αφέσεως των αμαρτιών τους...

_____

1. Αρχιμ. Σωφρονίου (Σαχάρωφ): «Οψόμεθα τον *Θεόν* καθώς εστί», σελ. 170, εκδ. Ι.Μ. Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας 1992.
2. Αγίου Νικοδήμου Αγιορείτου: «Πηδάλιον», σελ. 599 — 600, έκδ. «Αστέρος», Αθήναι 1976.
3. Αυτόθι, σελ. 620.
4. Αυτόθι, σελ. 85.
5. Αυτόθι, σελ. 657 — 658.
6. Αυτόθι, σελ. 87.